

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

2-'97

'La Vitesse', een snelle Wouwse wielerbond

Eind vorige eeuw kwam de fiets tot ontwikkeling. In eerste instantie was er sprake van een loopfiets. Die werd in 1816 ontwikkeld door C. Freiherr von Drais von Sauerbrun. Hij maakte een bestuurbare loopfiets die naar hem 'draisine' werd genoemd. Oudere modellen konden alleen rechtdoor rijden, maar hij maakte het voorwiel draaibaar om een as, waardoor de eerste bestuurbare fiets tot stand kwam.

De loopfiets werd in 1840 van een hefboomsysteem voorzien om te trappen en in 1864 werkte de Fransman E. Michaux het systeem verder uit. Hij noemde zijn verbeterde vervoermiddel vélompède. De hoge bi ontwikkelde zich uit deze vélompède en omdat het berijden van de hoogwielers grote vaardigheid vereiste, werden de eerste fietsscholen opgericht.

Vanaf 1871 ontstonden ook de fietsclubs. De eerste werd in Deventer opgericht en kreeg de naam 'Immer Weiter'. In 1883 kwam er zelfs een overkoepelende organisatie met de naam 'Nederlandsche Vélocipedisten Bond'. In 1885 werd de naam gewijzigd in Algemeene Nederlandse Wielrijders Bond (A.N.W.B.).

Natuurlijk gingen de ontwikkelingen ook niet aan Wouw voorbij en zo werd op 1 juli 1895 een rijwielvereniging opgericht, die de naam 'Wouwse Wielrijdersbond' kreeg. De oprichting vond plaats in de sociëteitszaal van het café van Huijgens. En direct meldden zich 18 leden.

Het was een vereniging om de leden te bekwamen in het rijden op de fiets. In artikel vier van hun reglement stond te lezen dat de bond dit doel trachtte te bereiken door het houden van clubtochten, het houden van wielervedstrijden, het houden van sociëteitsavonden tot bevordering van het gezellig verkeer en het goedkoop aanschaffen en voordelig herstellen van vélompèden.

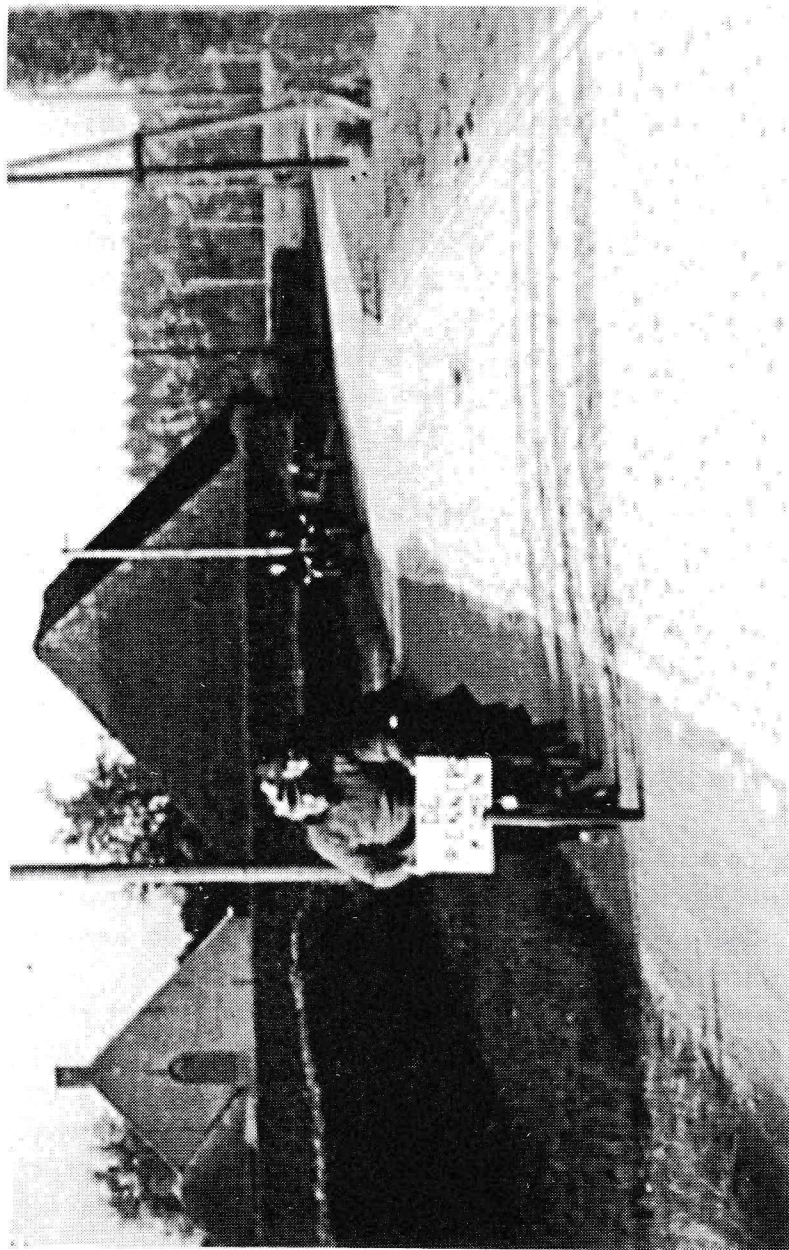
Dat het fietsen in die tijd als een kunst werd beschouwd, bleek toen in oktober van dat jaar een wielervedstrijd plaatsvond. Op het programma stonden onderdelen als: „*langzaam rijden, plankrijden, ringsteken, kegelrijden, eieren rijden en rijden met de lange pijp en rookend.*” En er was een prijs voor de 'schoonste' rijder en die ging naar niemand minder dan gemeenteontvanger Jac. Damen.

Damen was binnen de Wouwse Wielrijdersvereeniging een bekend figuur, die niet alleen het geld beheerde, maar ook als 'captain' de vereniging leidde als die ritten in de omgeving maakte. Zo ging de vereniging op Tweede Paasdag van 1896 op stap naar Breda om daar de wedrennen te bezoeken. Hoe goed Damen de kas beheerde, mag blijken uit het feit dat in februari 1897 werd besloten om de contributie van de club met de helft te verminderen en terug te brengen naar één gulden dertig per jaar! En er was zelfs geld over, want in de krant lezen we, dat na de vergadering waarin tot de contributieverlaging werd besloten „.....*de leden door de kas goed onthaald werden en zij hebben verder de avond genoeglijk doorgebracht.*”

Uit andere berichten in de krant blijkt dat er ook wel hardrijdwedstrijden werden gehouden, maar dan op korte afstanden, zoals kampioenschappen over één en vijf kilometer. Het niet-roken stond nog niet hoog in het vaandel bij de sporters, want de prijzen bestonden uit kistjes sigaren!

En binnen de bond was men niet vies van andere sportactiviteiten, want na de hardrijdwedstrijden ging het op muziek van de harmonie naar de Markt om daar volksspelen te beoefenen, zoals mastklimmen, zaklopen en kikvorsrijden.

Die wielervedstrijden en de volksspelen op de Markt waren in de periode rond de eeuwwisseling een vaste zomeractiviteit in het dorp Wouw. Als we de kranten uit die tijd mogen geloven, trokken die jaarlijks honderden toeschouwers en die kwamen uit de hele regio, want vaak werden Belgische wielersclubs uitgenodigd en die bleken erg vaardig in het berijden van de fiets, waardoor zo'n wedstrijd de moeite van het bekijken waard was.

'De renners komen'. Het bord voor op de fiets laat niets aan duidelijkheid over. Waar de renners zitten is minder duidelijk. Achter de fietser met het bord lijken de 'wedstrijdcommissarissen' te rijden. In de verte naderen twee fietsers en daarachter iets wat op een 'renner' lijkt. (Collectie: René Hermans).

La Vitesse

Toch ging het niet altijd goed binnen het Wouwse verenigingsleven. Zo verscheen op 11 februari 1902 het volgende bericht in de krant:

„Sinds enige jaren bestaat alhier de Wouwsche Wielerbond welke allengs in bloei toenam en zoals wij allen weten met veel succes werkzaam was. Dezer dagen nu is er door bewerking van enige ontevredene of wel dwarse leden ten herberge van mej. de wed. Goosen een nieuwe wielclub opgericht onder de naam 'La Vitesse'.”

En dat het inderdaad een afscheiding van de 'Wouwsche Wielrijdersbond' was, bleek uit het feit dat de nieuwe vereniging met pen in het oude reglement aanpassingen schreef. Daardoor weten we dat de vereniging op 5 februari 1902 officieel werd opgericht. Het woord 'vélocipèden' werd vervangen door het wat moderner klinkende 'rijwielen', waarschijnlijk ook omdat dat model fiets al lang verdwenen was.

Janus Goosen (de kuiper) uit de Bergsestraat leverde een fiets en op zondagen werden de leden in de gelegenheid gesteld te gaan fietsen. Het kon wel eens gebeuren dat je als beginnening in de sloot terecht kwam en met een nat pak naar huis ging.

Na enige tijd waren er verschillende leden in het bezit van een eigen fiets en kon de club uitstapjes maken om de fietskunst aan de regio te tonen.

Al snel werd in clubverband deelgenomen aan festiviteiten. Zo trok het gezelschap op een zondag in juni 1903 naar Borgerhout in België om daar deel te nemen aan verschillende wedstrijden. Volgens de krant keerde de vereniging aan het eind van de dag met 40 frank aan prijzen in opgeruimde stemming huiswaarts. Een dag later was het feest in het clublokaal van de weduwe Goosen en onder het drinken van een potje bier ging het er daar gezellig aan toe.

Ondertussen bleef wel de rivaliteit tussen de beide Wouwse rijwielclubs bestaan, want ze zette allebei wielervedstrijden op touw en de krant bezong beide activiteiten in alle toonaarden.

Toch ontstonden er problemen, want in 1906 werd het verboden om voortaan wedstrijden op openbare wegen te organiseren. En zowel 'La Vitesse' als de 'Wouwsche Wielrijdersbond', die in 1907 het koperen jubileum vierde, moesten afzien van hun rijwielwedstrijden. Later werd de Provincie coulanter en verleende ontheffingen voor het organiseren van wedstrijden op de openbare weg.

Vaandel

Natuurlijk werden alle gelegenheden te baat genomen om te feesten. Het vijf- en tienjarig bestaan en de inwijding van een nieuw vaandel waren aanleiding om de bloemetjes eens flink buiten te zetten.

Om geld bij elkaar te krijgen voor de inhuldiging van het nieuwe vaandel schreven voorzitter Frie Luijsterburg en secretaris Janus Goosen op 17 mei 1907 een brief naar het gemeentebestuur waarin ze aangaven „...dat zonder twijfel op dien dag honderden vreemdelingen de gemeente komen bezoeken wat zeker goed voor de gemeente mag worden genoemd...” Ze vroegen en kregen een bijdrage van 40 gulden.¹⁾

Bijna drie weken later, op 7 juni 1907, ging er opnieuw een brief naar de gemeente, nu met de vraag of de vereniging met een intekenlijst voor een nieuw vaandel rond mocht gaan. En er moet snel geld bij elkaar gebracht zijn, want 'La Vitesse' kon op zondag 28 juli 1907 het nieuwe vaandel feestelijk in ontvangst nemen.

En de krant was er als de kippen bij om verslag te doen. Op 5 augustus 1907 stond er te lezen:

„Gisteren heerste er in ons dorp een ongewone drukte. Reeds vroeg in de morgen had de gemeente een min of meer feestelijk aanzien, doordat van schier alle woningen de nationale driekleur wapperde. De wielclub 'La Vitesse' zou plechtig haar nieuwe vaandel in ontvangst nemen, hetgeen vergezeld ging van een flinke

optocht, die bestond uit de fanfare 'Oranje', die hare welluidende tonen door het dorp liet klinken, de feestvierende vereniging en een twintigtal zusterverenigingen waarvan enkele uit België. Onder de vertegenwoordigde wielclubs waren ook een vijftal fanfarecorpsen die de massa volks nu en dan op een stukje muziek onthaalden. Diverse prijzen waren voor deze gelegenheid uitgelopen. Het was een echt gezellig volksfeest zonder naklanken."

Dat de feestdatum op het affiche, dat overal in het dorp hing niet klopte met de datum van het krantenverslag, mocht de pret niet drukken. Gefeest werd er in elk geval, al was de aanleiding nog zo klein.

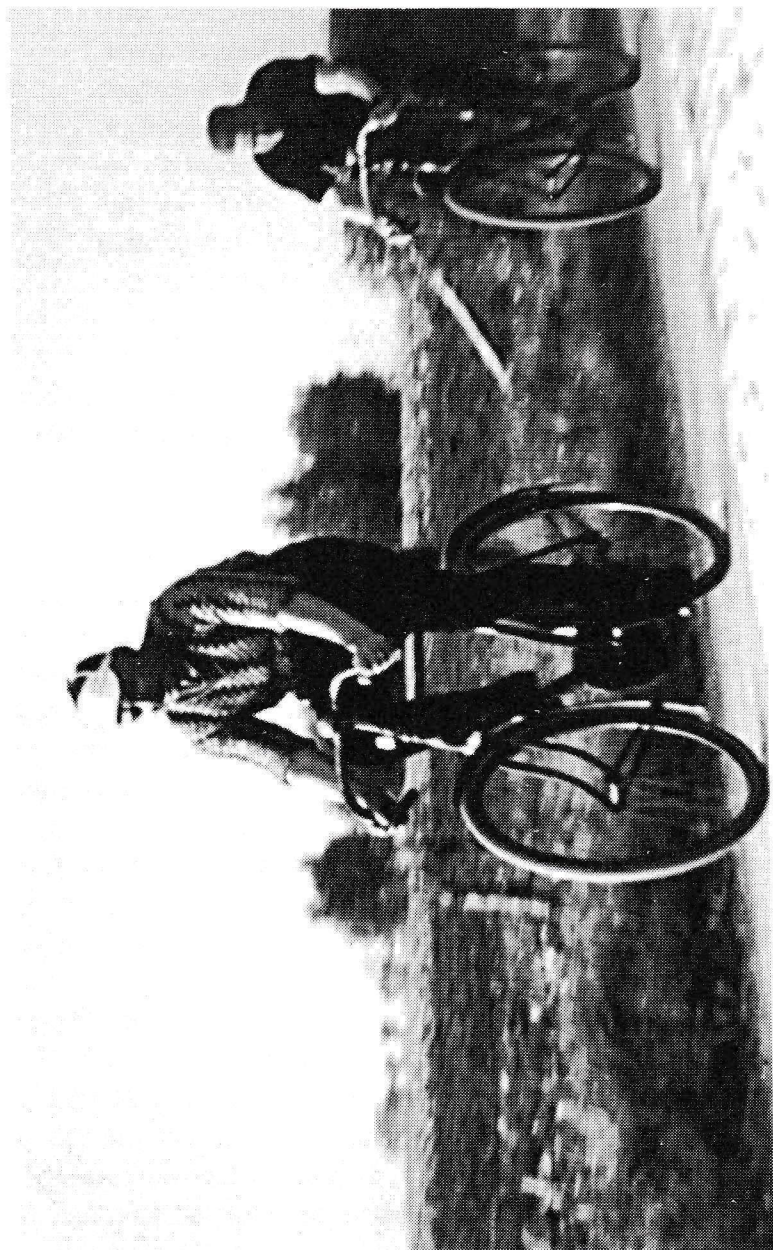
Wedstrijden

Voor het organiseren van wedstrijden bleef de toestemming nodig van het provinciale bestuur. Op 22 augustus 1910 schreef de griffier der Staten van Noord-Brabant de gemeente Wouw een brief. Daarin meldde hij dat 'La Vitesse' ontheffing had gevraagd voor een snelheidswedstrijd op zondag 21 augustus 1910. Het verzoek was (te) laat ontvangen op het provinciehuis en zijn vraag was of er alsnog ontheffing verleend moest worden in verband met het doorgaan van de wedstrijd.¹⁾

Het antwoord van de gemeente ontbreekt in het archief, maar de krant van 22 augustus schrijft dat er een dag tevoren wielerveesten bij 'La Vitesse' waren. Het antwoord van de gemeente aan de Provincie laat zich dus raden.

Christ van Oers weet uit de verhalen van zijn vader, vanaf 1925 voorzitter van de club, nog verschillende aardige voorvallen te vertellen.

Zo werd de club eens uitgenodigd om bij de Belgische zusterclub in Boom aanwezig te zijn bij de inwijding van een nieuw vaandel. Op de fiets gingen de leden van 'La Vitesse' er heen. Achter de plaatselijke harmonie trok een optocht door het Belgische stadje en toen aan het eind van de dag de prijzen verloot werden, kreeg de Wouwse club de eerste prijs. En dat niet alleen, de club kreeg ook een prijs omdat het

Rom van Tiggelen ligt twee meter voor op Janus Hermans in de laatste wedstrijd van 'La Vitesse'. Aan het eind van de rit zou de kas van de vereniging worden leeggemaakt met een gezellig feestje. (Collectie: René Hermans).

de enige Nederlandse vereniging was en 'La Vitesse' kreeg ook nog een prijs voor de vereniging die het verst gekomen was.

Stan Laurijssen, een van de leden van 'La Vitesse' was in die tijd een vrij corpulente man en in Boom stonden op een balkon enkele oude dametjes de stoet te bewonderen. Toen Stan op zijn fiets passeerde, kreeg hij te horen *„...dat er warempel een verken op de velo was meegekomen.”*

Op de terugtocht naar huis moest er natuurlijk verschillende keren gestopt worden om het behalen van de drie prijzen te vieren. Stan Laurijssen was, ondanks zijn gewicht, altijd als eerst in het café om een kruik bier te bestellen. Terwijl hij al breeduit aan de toog zat, lieten de achteropkomers steeds de band van zijn fiets wat leeglopen en bij het vertrek was Janus Goosen, als leverancier van de fiets, steeds de klos om de band weer op te pompen.

Vlak voor Wouw, bij Jan Devillers aan de Wouwse Hil gebeurde dat opnieuw. Stan werd toen een beetje kribbig en vond dat 'de kuiper' een slechte fiets had geleverd en hij beloofde het gezelschap een afscheidsrondje in 'De Kroon' in Wouw als Janus Goosen zijn fiets voor niets zou repareren. Janus wist wat er gebeurd was en kon dat natuurlijk gemakkelijk beloven. In Wouw op de Markt aangekomen zat Stan Laurijssen weer als eerst aan de toog. De band werd leeggelaten en aan het eind van de avond nam 'de Kuiper' de fiets van Laurijssen op zijn schouder, zette thuis de pomp op het ventiel en de leden hadden weer een gratis glaasje bier verdiend.

Teeravond

Een verhaal apart vormde de jaarlijkse teeravond van de club. Een jaar lang werd er gespaard om op stap te kunnen gaan en het ging er dan vrolijk aan toe. En als het bier in de man was, werden sommige leden overmoedig. Anderen werden uitgedaagd en weddenschappen werden afgesloten.

Zo werd na zo'n teeravond besloten dat er een vaartocht gehouden zou worden op de vijver bij het voormalige Wouwse kasteel. Het kasteel en de hoeve waren al afgebroken, maar de vijver lag er nog steeds. In de

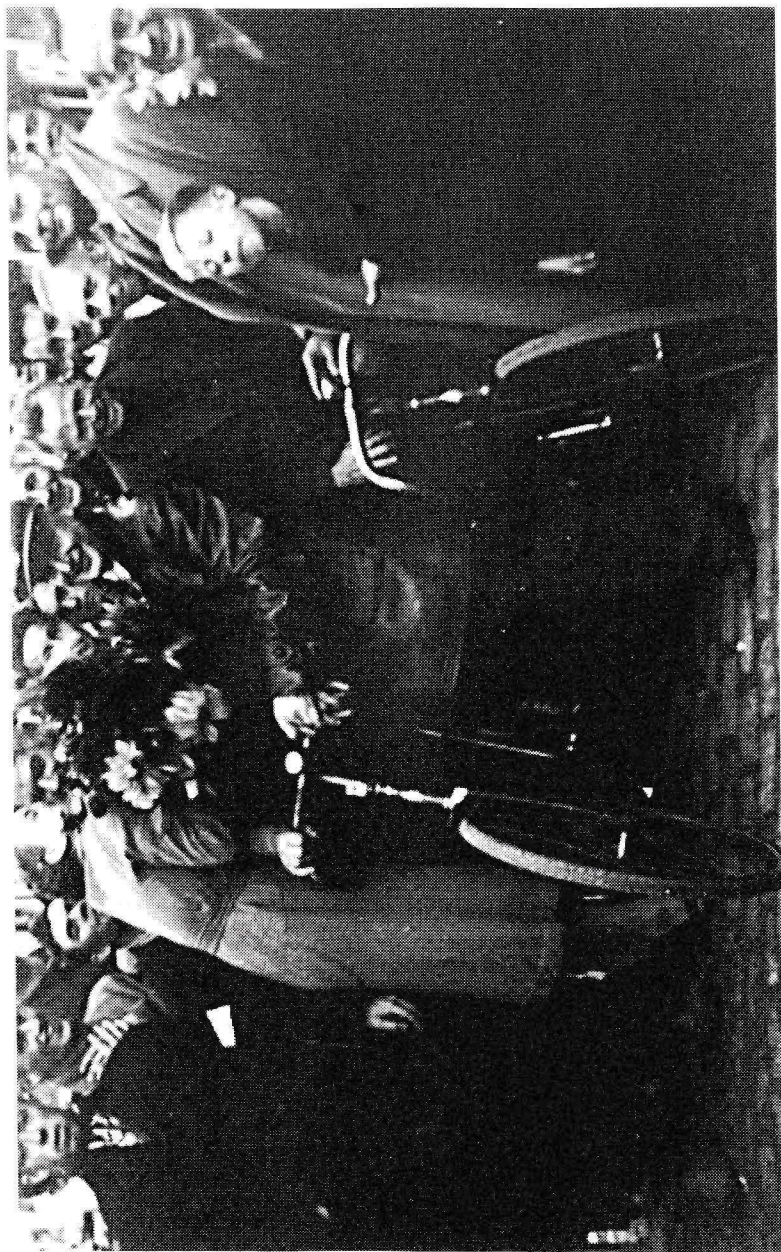
wei lag een houten voerbak en die werd regelmatig gebruikt als 'boot', al was die beslist niet geschikt voor meer dan één persoon. Na de teeravond trokken Jan Hermans, Janus Goosen en Toon van Oers vanaf het clublokaal van Merijntje van Tiggelen in de Nieuwstraat in het aardedonker naar de vijver. De voerbak werd in het water gelaten en Jan Hermans en Janus Goosen stapten in. Toon van Oers gaf met een paaltje de 'boot' een duwtje en tegelijkertijd riepen de schepelingen: 'De Red Star'. Dat was in die tijd een merk pruimtabak, maar tevens een soort van 'oorlogskreet'. Dat de 'boot' niet geschikt was voor twee personen, merkten Jan en Janus meteen: hun boot zonk onmiddellijk! "Bende gij nat, Kuiperke", vroeg Jan Hermans aan Janus Goosen. „Ik niet hoor", zei Jan Hermans. „Ik wel", zei 'de Kuiper'. Toen de beide mannen uit het water gekropen waren, zwom de sigaar in het vestzakje van Jan Hermans, maar hij was beslist niet nat!

Na hun hachelijke avontuur gingen de drie mannen huiswaarts. Janus Goosen hing zijn natte pak keurig in de kast naast de jurken van zijn zusters. De andere ochtend vroeg stond Janus, alsof er niets gebeurd was, weer in de werkplaats achter zijn huis aan de Bergsestraat te werken. Of de zusters van Janus Goosen kwaad waren ?

Profronde

Waarschijnlijk is er in de periode rond de Eerste Wereldoorlog op initiatief van 'La Vitesse' ook een eerste profronde in Wouw gereden. Het juiste jaar, kon ook Christ van Oers niet uit zijn archief opdiepen, maar wel een fraai verhaal dat over deze eerste profronde in omloop is. Gekozen was voor een ronde die startte op de Markt tegenover de plaats waar nu het steunpunt Markant staat. Via de Bergsestraat, de Bergsebaan en de Herelsestraat ging het naar Heerle om via de Waterstraat en de Nieuwstraat opnieuw op de Markt te komen.

Onder de deelnemers bevond zich de legendarische Jan van der Tuijn uit Den Haag die Nederlands kampioen was geworden bij de profs en als regionale crack reed Jac. Smout uit Bergen op Zoom mee. Het bestuur van 'La Vitesse' was van mening dat ook de leden van hun club mee moesten rijden. Maar wie durfde dat aan? Rijden tegen echte

Bij aankomst in Wouw werden de renners gehuldigd. Winnaar werd Rom van Tiggelen die hier door de miss wordt gekust. Links van de miss Jac. van Eekelen (met de donkere jas). Midden voor met de pet staat Frie Dekkers, dan volgen Janus Hermans, Leon Rampaart, wethouder Frans Huijgen en schoenmaker Frans Geritz. (Collectie: René Hermans).

profs! Na lang praten en overleggen bleken Janus Goosen en Toon van Oers bereid om te starten, maar dan als koppelgenoten. Toon van Oers zou op de Markt in Wouw starten en Janus Goosen zou in Heerle in café Eijsermans (de Pan) op hem wachten en overnemen.

Het bestuur van 'La Vitesse' vond het een schitterend idee en na wat heen en weer gepraat, ging ook de jury akkoord. De Wouwse deelnemers zouden zonder rugnummer rijden, maar wel in de clubkleuren.

Binnendoor

Bij de start koos Toon van Oers meteen het achterwiel van Jan van der Tuijn. Met moeite kon hij bij blijven en op de Bergsebaan reed hij snel het zandpad (de Oude Baan) in. Van daaruit door de verbindingsweg naar de Kapelstraat om zo bij kapper Van Eekelen in Heerle te komen. Hij kwam daar juist op het moment waarop het profpeloton passeerde en hij sloot snel achteraan.

Janus Goosen zag Toon van Oers bij die eerste doorkomst niet passeren en hoorde even later van omstanders dat hij binnendoor was gekomen.

Tijdens de tweede ronde keek Jan van der Tuijn regelmatig eens om naar Toon van Oers. Die riep hem toe: „Van mij heb je niets te vrezen, ik ben geen echte prof, maar alleen maar een liefhebber.” Van der Tuijn zei toen met zijn Haags accent: „Je kèn nooit weten.”

In die tweede ronde haalde Toon van Oers opnieuw het huzarenstukje van de eerste ronde uit, ondanks het feit dat Jan Eijsermans als controleur noteerde dat Van Oers een stuk had afgesneden. Op Heerle stond Janus Goosen bij kapper Van Eekelen te wachten en nam daar over.

Na twee ronden staakte Toon van Oers de strijd, er van overtuigd dat ook 'de Kuiper' het niet lang zou volhouden. Dat gebeurde ook, want na drie ronden kwam Janus Goosen met een behoorlijke achterstand op de Wouwse Markt aan en staakte de strijd.

De wedstrijd werd uiteindelijk gewonnen door Jan van der Tuijn die in een vlijmscherpe sprint Jac. Smout met een banddikte klopte. Jac. Smout kwam bij het inrijden van de Nieuwstraat op kop het dorp binnen. Ter hoogte van slager Hermans in het begin van de Nieuwstraat

4

schoot Van der Tuijn naar rechts, nam de binnenbocht en drukte zijn wiel net iets eerder over de eindstreep dan zijn Bergse tegenstander. Jan van der Tuijn werd natuurlijk gehuldigd, maar de Wouwse deelnemers werden niet minder in het zonnetje gezet. En weer was het Stan Laurijssen die voor de Wouwse coureurs en natuurlijk voor zichzelf een kruik bier bestelde. In een profronde die in de jaren dertig plaatsvond, werd dezelfde stunt aan de eindstreep nog eens herhaald door één van de beroepsrenners.

Liquidatie

In de Tweede Wereldoorlog werden er door 'La Vitesse' geen activiteiten ontplooid. Jac. Coppens, die in 1925 de functie van penningmeester had overgenomen van Toon van Oers, bracht de kas naar voorzitter Toon van Oers. Er zat op dat moment nog geen honderd gulden in, maar hij vond het onverantwoord om zoveel geld in huis te hebben.

Toon van Oers paste er op tot na de oorlog. Kort na deze wereldbrand werd besloten om de vereniging op te heffen. Rom van Tiggelen en Janus Hermans reden op die dag samen een afscheidsronde. Zij werden voorafgegaan door een fietser met voor op zijn stuur een groot bord met de tekst 'De renners komen'. Via Heerle en de Spellestraat kwam het gezelschap van twee coureurs in Wouw aan. Rom van Tiggelen won en werd met bloemen en dikke kussen gehuldigd. En daarna werd er gefeest tot de laatste cent uit de clubkas was verdwenen.

Wouw, 22 juli 1997

René Hermans

Noten:

1. Archief gemeente Wouw 1811-1928 nr. 4428. Nu in het Roosendaalse gemeentearchief.

Informatie:

De informatie voor het samenstellen van dit artikel werd uit oude kranten gehaald, terwijl Christ van Oers een groot deel van de tekst leverde. Hij noteerde die uit de mond van zijn vader en aan de hand van archiefstukken van 'La Vitesse'.

De foto's werden door Rinus Devillers uit de Wesemalestraat beschikbaar gesteld.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.